

ЗАЩО ИВАН ВАЗОВ ЗАПОЧВА ОДАТА „ОПЪЛЧЕНЦИТЕ НА ШИПКА” СЪС СТИХА „НЕКА НОСИМ ЙОЩЕ СРАМА...”

УВОД:

В одата „Опълченците на Шипка” Иван Вазов възвеличава борбата на българските опълченци, възпява техния безпримерен подвиг. Поетът създава творбата си под напора на силни патриотични чувства и това определя избора на литературния жанр. Вазов пише ода, защото възможността за изява на възхищението е по-голяма, което придава необикновена сила на възхвалата.

ТЕЗА:

Поетът започва лирическия увод на своята творба, привидно приемайки обвиненията, че българинът е получил свободата си даром. Като патриот и родолюбец, Вазов си поставя за цел да припомни на своите съвременници историческата истина за мъките, в които се е родила свободата на българския народ. За да осъзнае колко е скъпа тя, съвременникът трябва да знае високата цена, която са платили предишните поколения за нейното извоюване, и да я тачи като неограничено благо.

СЪЩЕСТВЕНА ЧАСТ:

1. ЕЛЕГИЧНО ЧУВСТВО, ПОРОДЕНО ОТ ИСТОРИЧЕСКИЯ СПОМЕН.

Всяко връщане назад в историческия спомен е изпълнено за поета с болка и мъжествена скръб. Безкрайни са укорите за дългите робски години владичество и робства (национални и социални). Срамни са белезите от робския хомот. С глагола „носим” поетът говори от името на своя народ (в първо лице, множествено число). Той привидно се съгласява с укорите за дарената свобода, както би постъпил всеки непросветен в уроците на историята. Достатъчни доказателства са „синилата от бича” и „следите от теглото”, белезите от „хомота стар”. Припомнянето на историческите имена (Беласица и Батак) кара обаче поета да изостави ироничния тон и да припомни събитията, които стоят зад историческите факти. Да, мрачни са тези спомени. Историята има своите „тъмни петна” - периоди на „мракобесие и насилия”. Без да изпада в подробности, поетът патриот докосва болното място на своите съвременници - забравения исторически спомен. Именно Беласица кара всеки българин да потръпва от жестокостта, с която е сломена съпротивата на българите при падането им под византийска власт. Висока е цената на тяхната мъжествена съпротива - 15 хиляди ослепени Самуилови войници. Още по-трагичен е споменът от погрома на Априлското въстание в Батак, където са избити до един от турския поробител всичките жители на непокорния град. Насилниците се сменят по време и националност, но „хомотът” робство остава. Той е стар, от векове. Синилата от бича са срамни. С образна метафора Вазов пренася читателя през времето, за да внуши своята теза, че българският народ е мъченик и страдалец. Към старите укори неговите съвременници прибавят и новия, най-несправедлив укор - че свободата е получена даром. „... нека таз свобода да ни бъде дар! Нека” - заявява с болка поетът.

С ироничния тон на анафората „нека”, повторена многократно, авторът изобличава онези, които с лека ръка се отказват от своето минало и история и бързат да се нагодят към облагите от новата власт.

2. ПРОМЯНА НА ТОНА ВЪВ ВТОРАТА ЧАСТ НА УВОДА.

Във втората част на увода защитникът на българската национална чест преминава

от полемика към възхвала на най-значимото събитие в новата ни история - Шипченската епопея. Тонът на одата става приповдигнат, тържествено-патетичен. Поетът не бърза да назове името на върха, а с тържествена перифраза реди щрих подир щрих, с които извайва образа на Балкана. С патос той очертава онова историческо пространство: „... наврѣх планината, / що небето синьо крепи с рамената“, където се издига един „чутовен Врѣх“, прославен с подвига на опълченците. Този връх става символ на национално величие и слава след паметната битка на 11 август 1877 г., когато на заветния хълм се сражават един руски полк (36-и Орловски) и пет български опълченски дружини. Тук е възелът на войната. Турската армия, предвождана от Сюлейман паша, не успява да разгроми „шепата“ опълченци. Тогава там, наврѣх Балкана, се ражда новият образ на България - нейната героика и слава. Подвигът на българските опълченци Вазов сравнява с храбростта на спартанците в битката при прохода Термопили, станал еталон за саможертва в името на Отечеството. Градацията от епитети „едно име ново, голямо, антично „придава на перифразата на името Шипка тържественост и приповдигнатост. Името Шипка става символ на национално величие и слава. Този връх „див“ и „чутовен“ става естествен „паметник“ достоен за техния подвиг. Споменът за тях „грей“ като легенда. Врѣх Шипка, „ покрит с бели кости и със кървав мѣх“, помага на Вазовия съвременник да види героичното лице на изстрадалия български народ. Шипка става „на безсмъртен подвиг паметник огромен“, с което патриотът Вазов доказва колко скъпо е заплатена свободата на българския народ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Свободата на българите не е дадена даром. Това е изстрадана свобода.

1. В увода на одата „Опълченците на Шипка“ Вазов поставя акцент върху нападките срещу българския народ, че е получил даром свободата си. Той иска да покаже невежеството на тези, които правят подобни твърдения. Това са хора, които не познават своята история, които не обичат и не уважават своя народ.

2. С така въведената начална фраза „Нека носим йоще срама по челото“ Вазов кара читателя да се отнася с уважение към своя народ - страдалец, мъченик и герой. Поетът патриот внушава уважение към обикновените хора, които в моменти на сурови изпитания проявяват чудеса от подвиг и героизъм. Така поетът успява да напомни, че те са носители на забравени нравствени ценности като родолюбие, саможертва, храброст и мъжество. От Орлово гнездо възсиява за първи път след пет робски века славата на българското опълчение, на българския воин. От Шипка изгриват първите лъчи на така очакваната българска свобода.

3. Поетът патриот само провокира интелигентността на българина и неговото родолюбие. С увода на одата Вазов дава на читателите запомнящи се уроци по родолюбие и уважение към българския народ - мъченик и герой.